

L'entrevista de la setmana¹.

D. Emili Darder

(*Ciudadania*. Òrgan del Partit Republicà Federal, n. 49, dissabte 8 d'agost de 1931)

Al picar a la porta de l'home bo i savi, havem sentit una mica d'emoció. Coneixem n'Emili Darder; sabem quina és la seva senzillesa i la seva bonhomia. Hem tastat la seva fina amabilitat, però mai no ens havíem pogut avenir a assaltar el seu plaent fogar² armats de *stylo* i *blok* i amb l'aggravant d'una entrevista premeditada. Teníem por de provocar unes ones massa sorolloses al llançar la pedra dins les aigües tranquil·lissimes d'aquell llac de pau.

Per això, al oprimir el petit botó, havem sentit una mica d'emoció.

La porta ens ha estat oberta i un vestíbul d'amables perspectives s'ens ha ofert als ulls.

El bon gust mallorquí governa la serenor de la peça.

No tenim temps d'admirar les belles cadires acordellades ni els dolços paisatges de Mallorca que pengen per les parets. D. Emili Darder és aquí. És ell mateix. Davant aquesta humilitat cordialíssima queda esborrada la sensació de sever respecte que un personatge us fa sentir inconscientment.

Estam dins el despatx del savi. Una biblioteca selectíssima i abundosa resta oberta de pit en ample, assedegadora³ de sets erudites.

El bon don Emili ens ofereix un seient davant seu, i amb lleu tombadeta de cap ens indica que està per nosaltres.

–Bé, estimat amic, serem breus. Digau-nos...⁴

¿...?⁵

–Són varies: primera, aigües i clavegueres; després, escoles, moltes escoles. Clar –continua– que entre les millores de Palma per necessitat han de ser-hi incloses la rectificació sanitària, vivendes per obrers i la dignificació dels nostres eixamples, un xic deixats de la mà dels homes.

¿...?⁶

–S'és volgut fer una cosa que fora assimilable al pensament del Poble. De primer antuvi es volgué fer una altra cosa, però s'és preferit cercar un terme mig i deixar-ho a l'altura de la comprensió universal. Digau, si voleu, que lamentam molt l'abstenció de Menorca a l'Assemblea, però així mateix es dugué a lloc la discussió de l'Estatut amb Eivissa i Mallorca, essent molts pocs els punts que

¹ Al temps de l'entrevista, Emili Darder era regidor municipal i presidia les comissions de Sanitat i de Cultura de l'Ajuntament de Palma.

² "El seu plaent fogar": ca seva, la seva llar.

³ "Assedegadora": que fa entrar set.

⁴ Sembla que una moda periodística d'aquell temps era la de no escriure les preguntes de les entrevistes, en publicar-les. Així ho podem trobar habitualment a la premsa de l'època. Per fer la lectura més tranquil·la, s'indica ara en nota al peu el tema de cada resposta.

⁵ –Quines són les millors urgents en benefici dels habitants de Palma?

⁶ –Ens podeu parlar de l'avantprojecte d'Estatut de les Illes Balears? (El juny de 1931 s'havia aprovat amb dificultats un avantprojecte d'Estatut, amb absència de Menorca.)

haguérem de retocar. És molt necessària una propaganda intensa. Nosaltres ja l'havem començada fent imprimir l'Estatut, el qual serà profusament repartit per tot Mallorca i Eivissa. Tinc fe amb l'Estatut. Esper del Poble que sabrà respondre a la crida que farem a la seva ciutadania.

¿...? ⁷

–No, sortosament, el problema de l'atur forçós no existeix a Palma. No obstant això, crec que l'Ajuntament i la Diputació són els més indicats per remeiar en lo possible el que pogués sorgir d'això. Són tantes les coses que hem de fer a Palma que un contingent de “*sense feina*” seria una vergonya per tots.

¿...? ⁸

–Avant tot una bella resposta al crit de ¡redreçau-vos! d'un home bo i honradíssim⁹. Aquesta votació brillantíssima de l'Estatut de Catalunya no pot implicar baix cap concepte el menor desafecte a la República Federal. El tan escainat¹⁰ separatisme desaparequé amb el darrer Borbó. Allò no era sinó un fantasma que s'alçà pavorós anys i més anys, postposat a la resta d'Espanya com una amenaça, crinada¹¹ d'odis. La República ha esvaït molts fantasmes! Aquest no havia de ser una excepció.

–¿...? ¹²

–Sí, els homes que dugueren la República són per jo dignes del més profund dels afectes. Al Poble que mira impassible o desconfiat la seva labor a les Constituents, se li hauria de dir quelcom de la tasca immensa que pesa damunt de tots. Els noms d'Azaña i Alcalá Zamora quedaran per sempre escrits amb lletres d'or al llibre de la història d'Espanya.

¿...? ¹³

–Sí, us puc dir molt de les colònies d'estiu. Enguany, aquestes colònies han tingut un impuls com cap any havien tingut. Entre nins i nines passen dels 160 els que són sortits per Valldemossa, S'Arenal, Secar de la Real, Gènova i El Terreno. Son entre totes sis, essent la de Valldemossa de caràcter cultural, prestant-se aquells bellíssims llocs, donada la seva història i privilegiada situació. Les altres 5 són de caràcter sanitari, descollant d'elles la del Secar de la Real, la que està dotada de dutxes, lavabos i demés ormetjos sanitaris. Es té el projecte de crear unes escoles a l'aire lliure, on puguin els infants gaudir de la bondat del camp, mesclant-hi feines escolars.

–¿...? ¹⁴

⁷ –Què pensau del problema de l'atur? (Les feines del nou clavegueram i del programa d'edificació escolar, sota la direcció d'Emili Darder, havien fet desaparèixer l'atur a Palma.)

⁸ –Què pensau de l'Estatut de Catalunya?

⁹ Darder es deu referir a Francesc Macià. Pocs dies abans de publicar-se aquesta entrevista s'havia aprovat en plebiscit l'Estatut de Catalunya.

¹⁰ “Escainat”: com el cant de les gallines; en castellà, “cacareado”.

¹¹ “Crinada”: estufada, inflada.

¹² –Estau d'acord amb el govern de la República?

¹³ –Ens podeu parlar de les colònies d'estiu per infants? (Les Colònies municipals d'estiu feien part del programa de reforma de l'ensenyament des dels primers moments de la República.)

¹⁴ –Hi ha solució a la manca d'aigua potable de Palma?

Sí que se podria trobar. Però aquesta fórmula per bastir d'aigua convenientment Palma i tota l'illa està dins les entranyes de la nostra terra, per les quals hi passen corrents caudaloses que omplirien de sobres totes les necessitats. Clar que l'aigua a voltes no seria tot lo pura que es voldria!, però una rectificació és tan senzilla! Endemés, a l'estiu es tiren pels carrers de Palma mils de tones d'aigua potable, la qual es podria estalviar regant amb aigua de mar.

Res pus¹⁵: deixau que arrepleguem aquestes fulles disperses i comportau-nos que us tornem a estrènyer la mà. Frissam per fer reviure aquest amable col·loqui dins la solitud de la nostra cambra de treball. Allà tornarem sentir la vostra veu amatenta, i us tornarem veure amb l'ajut de la nostra fantasia, tal com sou, bo i humil, amable i sencillíssim.

Els infants de Palma tenen en vos llur millor amic. El Partit Republicà Federal de Palma hi té tot un bell home.

M. A.¹⁶

¹⁵ És el periodista qui parla.

¹⁶ Segons Arnau Companys, a *Emili Darder Cànaves. El darrer batle republicà de Palma* (2008), l'autor de l'entrevista és Marià Aguiló.